

Det gröna klassföraktet

Trym

2021-03-15

Anarchist Archive

anarchist-archive@riseup.net · anarchist-archive.org

Nu när den globala uppvärmningen blir allt svårare att ignorera har den gröna rörelsen fått ännu ett uppsving. Det är sjukt inspirerande att se människor som aldrig engagerat sig förut delta i massaktioner på grund av klimatkrisens ökande påtaglighet och på grund av att allt fler därför drabbas av insikten om att människans och andra arters gemensamma framtid står på spel. Den insikten hade aldrig väckts om det inte vore för i sociala miljörelser som också erbjuder ett utlopp för impulsen att göra någonting åt de problem vi möter.

Sociala rörelser kan förändra samhällsutvecklingen. Parallellt med en ökande grad av grön organisering pågår också något av en grön våg, där fler blir intresserade av att skala ner, leva enklare och mindre urbant.

Men när fler engagerar sig för en grön och hållbar framtid, eller byter livsstil, sker det också på ett sätt som avmaskerar de ökande klassklyftorna. Sverige har haft en skenande ojämlikhet där klassklyftorna (enligt OECD) ökat snabbast sedan 1990. Skillnaden mellan den som har ett privilegium och den som marginaliseras syns också tydligt i vilket miljöengagemang som är möjligt för vem.

Vem har råd att vara grön

Extinction Rebellion eller XR har med kreativa aktioner satt klimataktivismen på kartan med målet att förmå stater att utlysa klimatnödläge. XR har använt sig av en variant av civil olydnad som bland annat innefattar att aktivisten medvetet låter sig gripas. Metoden har därför kritiserats utifrån ett klass, ras och könsperspektiv. Att låta sig gripas är ett alternativ för dem som gynnas av systemet så som det ser ut idag, men mer svårsmält för exempelvis den som bär trauman kopplade till övervåld från polisen.

I podden Flashback Forever pratar värdarna Emma, Ina och Mia i förbigående om WOOF eller Work On an Organic Farm. WOOF är ett nätverk för ekologiska gårdar och volontärer som vill arbeta gratis på gårdarna. Poddvärdarna pratar avmaskerande om hur WOOFande blir en hobby för medelklasskids som vill resa billigt, men inte är ett alternativ för den som istället måste jobba.

Det finns en rad influencers (gig-reklamare), youtubers och andra som Downshiftat eller valt att leva enklare, till exempel flytta till ett torp på landet. Det som inte syns bland de vackra vyerna på Instagram-kontona är hur omställningsresan finansieras. För att dra igång ett eget företag, oavsett bransch, behövs oftast ett rejält startkapital. I alla fall en årslön, plus materialkostnader. Vissa har säkert jobbat hårt och sparat ihop pengar, men det verkar vara en minoritet (anekdotisk evidens). Jämfört med att leva som underbetald knegare i en storstad är det tveksamt om livet på landet är så mycket mer ekologiskt (stora ytor att värma upp, bilberoende). Det är kanske rentutav mer ekologiskt att så att säga samla skiten på ett ställe. Det är en minoritet som verkligen har turen att kunna välja hur de vill leva. För den som

är privilegierad är det ändå lätt att inbilla sig att turen egentligen handlat om egen prestation och förträfflighet.

Baksidan av den gröna klassklyftan är klassföraktet och en brist på klassmedvetande och insikt om vilka som står för de stora utsläppen. Idén om att det är arbetarklassen som står för de stora utsläppsmängderna på grund av brist på pengar eller intresse. Konflikten och premissen för TV-serien Sturman Forever är till exempel idén om att den skoteråkande glesbygdsmannen är Problemet med stort P i klimatfrågan, samtidigt har serien fått bra kritik för att lyckas hantera frågor om klass, marginalisering och personligt klimatansvar på ett bra sätt. Men det har inte gjorts någon tv-serie om kapitalister som utmanas att skrota båten eller ställa privatplanet.

För att hitta trovärdiga svar som håller för granskning behöver vi tillämpa en intersektionell och helhetlig analys på klimatfrågan och vara kritiska till symbolpolitik som i slutändan mest tjänar till att generera profit för ett fåtal investerare. Vi behöver undvika enkla svar som låter oss ignorera behovet av strukturella och systematiska förändringar.

De enda som tjänar på klassförakt är de som tillhör den kapitalägande klassen. Snarare borde vi alltid sparka uppåt. Den som sitter på mest pengar förstör som regel också klimatet mest. Oxfam rapporterar att den rikaste procenten släpper ut dubbelt så mycket som den fattigaste hälften av världens befolkning. Blir bensinen billigare så tenderar folk att köra mer bil. Den som börjar cykla till jobbet av klimatskäl börjar som regel också kompromissa på andra områden, kanske genom att börja serieinvestera i cykelutrustning. En stor miljöinvestering som att byta till en elbil riskerar att bli en symbolhandling som maskerar andra problematiska beteenden.

De som sitter på ekonomisk och i förlängningen politisk makt bär också det största ansvaret. Det betyder inte att vi inte som individer har en viss makt, att vi inte kan ta ett visst ansvar eller kan göra skillnad. Det finns mycket vi kan göra, speciellt om vi organiserar oss.

Det är såklart bra att göra hållbara val och rannsaka sig själv. Men frågan är vilka val som gör mest skillnad. Jag önskar att fler som vill skulle få skala ner, flytta till landet och kunna leva enklare (vilket såklart betyder olika saker för olika personer) då kanske det vore bra att försöka skapa möjligheter, samarbeten och strukturer för att underlätta omställning till mer hållbara sätt att leva för den som annars inte haft råd eller möjlighet.

När klimatet blir vildare och problemen orsakade av global uppvärmning blir fler kommer fler att ställa sig frågan vad de kan göra för att nå förändring. Som anarkister är det vårt jobb att förklara hur den stundande klimatkrisen hänger ihop med patriarkat, kapitalism, rasism och andra maktordningar. Vi behöver nå ut till de individer och grupper som räknas ut och drabbas av klassförakt med budskapet om att vi alla sitter i samma båt och därför borde kunna dela samma strävan.